چییان وت و ئێستا چی دەڵێن ؟

لە پەراوێزی داوای سزادانی عەلی کیمیاوی لە شاری هەڵەبجە

عومەراغای سورچی لە دیداری ڕۆژنامەی میدیای ژمارە 298دەڵێت : عەلی حەسەن مەجید زۆر مەرد بوو و هی ئەوە نییە ئیعدامی کەن

عەلی مەحمود محەمەد

www.anfal.be

سیاسەت بریتییە لە هونەری مومکینات , لە کوێ بۆت ڕێکەوت و بەرژەوەندی گشتی تێدا بوو هەلەکە بقۆزەوەو بستێك بە بانیا باز مەدە , هەرچەندە لە ناو چەپە پەرگیرەکان ئەمە کارێکی قێزەونە و پێی دەوترێت پۆپۆلیزم , وەلێ من بۆخۆم ئاشقیم , چونکە لە گشتدا جەماوەر بە شێوەی خۆی بیر لە دادپەروەری دەکاتەوە , لە کۆتایشدا بە کەڵەکە بوونی ئەزموونەکان هەر دەگاتە ئەو ئەنجامەی هەموو بە یەکسانی ڕاستەقینە پێکەوە بژێن .

سیاسی و نووسەری زیرەك و لێهاتوو ئەوەیە , بابەتی گرنگ هەڵدەبژێرێت و دەیکات بە باس و خواستی کۆمەڵگا , هەموو کات هەڵبژاردنی قەزیە لە کات و شوێنی باش حیزب و کەسەکان دەکات بە پێشەنگی کۆمەڵگا لە قۆناغە جیاجیاکاندا , ئەوانەشی لە فکردا کلکن لە سیاسەتیشدا بە پاشکۆیی و پەراوێزی دەمێننەوە , وەسیەتم ئەوەیە وەکو لە پەندی گەلاندا باوە " هەموو دەم هەوڵ بدەن سەری مشك بن نەك کلکی شێر " .

هەموومان بینیمان کەیسی هەڵەبجە چۆن لە بیر کرابوو , تەنانەت کۆمەڵەی قوربانیانی هەڵەبجە داوایانکرد نوێنەرێکیان لەسەروبەندی خوێندنەوەی بڕیاری دادگا لە پای تاوانی ئەنفال ئامادە بێت , وەلێ ئەم داوا سەرەتاییەیان پشتگوێخراو گوێی لێنەگیرا , تەنانەت بە سەرپێیش وەڵام نەدرانەوە .

کامیلەکان سییەکانیان وشك بووەوە چوە لێواری مەرگەوە , دایکەکان چاویان دەرهێنرا و ئازار بە بینینی منداڵەکانیانەوە دەبینن , شار بوو بە خۆڵستان و قوڕستان کەس گوێی لێیان نەگرت , بگرە کەسیش لەسەریانی نەنووسی و خەمیانی هەڵنەگرت , ئەرێ ئەوکات لەکوێ خەوتان لێکەوتبوو نووسەرە مرۆڤ دۆستەکان ؟ .

زیاتر لە 100 ڕۆژە داوا دەکرێت عەلی کیمیاوی لە هەڵەبجە سزای سەپاو بەسەریدا جێبەجێبکرێت , کەسێك جورئەتی نەکرد ڕەخنەیەك دەربرێت , نەیوێرا فزیەك بکات , ڕەخنەگری لێهاتوو , سیاسی پێشەنگ , نووسەری دوربین , ئەوەیە ئازا بێت لە دەربڕینی هەڵوێست زوو قسەی خۆی بکات , پێش ڕووداوەکان بکەوێت و خوێندنەوەی خۆی زووبکات , ئاخر نووسەری کلك بە تایبەتی کلکی هەڵوێستی دەسەڵات , لەوانەیە پشتیوانی بۆ پەیدابکرێت , گەورە بکرێتەوە , وەلێ هەر بە بن زگی دەمێنێتەوە .

کاتێك کەمپینی بە دادگایی عەلی حەسەن مەجید ڕاگەیەنرا , بەڕێزی وا کە ئێستا دژ بەو بۆچونە نووسین دەنووسێت , تەنها خۆی نا بەڵکە ناوی منداڵە ساواکەشی لە کەمپینەکە دەنووسی , کۆمەڵەی قوربانیان لە داواکردنی جێبەجێکردنی سزای سەر عەلی حەسەن مەجید لە هەڵەبجەی تێپەڕاند و ڕاشکاوانە باسی لە سێدارەدانی کرد , دەتوانن سەیری بەیاننامە و لێدوانەکانیان بکەن لە ئەرشیفی ڕۆژنامە و ماڵپەڕەکان , وەزیری شەهیدان چوو بۆ بەغداو داوایکرد عەلی حەسەن مەجید لە هەڵەبجە لە سێدارە بدرێت , تەنانەت ئەوەندە بە حەماس بوو دەیویست سەری لەگەڵ خۆی بە دیاری بهێنێتەوە بۆ کوردستان , لەو کاتە هەموو دەیانووت ئێمە یەکەمین لەم داواکارییە , وەلێ کە دەسەڵات وتی ئیست ئێستا لە پاشەکشەدا پێشەنگن , دیارە پێشەنگی لە پاشەکشەکردن پێچەوانەی ئازایەتییە .

گرنگترین دەستکەوتی ئەو کەمپینە ئەوەبوو دۆزی هەڵەبجەی لە کەیسێکی ونکراوەوە کردە بابەتی زیندوو , ئێستا هەموو نیگاکان لەسەر ئەم شارەن , لە ڕێگەی سەری عەلی حەسەن مەجید و پەتەکەی ملییەوە دۆزی هەڵەبجە بە گەرمی هاتەوە پێشەوە , هەڵەبجە جارێك لە ڕێگەی گازە ژەهراوییەکەی عەلی کیمیاوی بە جیهان ناسێنرا , ئەمڕۆ لە ڕێگەی قەنارەکەی ملییەوە برینەکانی هەڵدرێتەوە و هەموو جیهان ئاوێتەی ئازارەکانی دەبنەوە و بیر لە خەمەکانی دەکەنەوە .

ئەو کەمپینە لە پێناو سزادانی عەلی کیمیاوی لە شاری هەڵەبجە گەورەترین خزمەتبوو لە 19 ساڵی ڕابردوو بە هەڵەبجە کرا , ئەوەمان

له پێش چاوه , ئەو کردەیه له کاتی جێبەجێکردندا لایەنی نەگەتیفی خۆی هەیه , به تایبەت ئەگەر به باشی خۆی بۆ ئاماده نەکرێت , بۆیەشه دەسەڵاتی کوردی له ئاست ئەو داخوازه تۆقیوه , ئەمەش بەشێك ڕاستی تێدایه , عەلی حەسەن مەجید چەنده له تاوانباریدا گەورەیه , له سێدارەدانیشی له هەڵەبجه بەو ئەندازەیەیه , ئێستا تۆپەکه له گۆڕەپانی کورد و هەڵەبجەییەکاندایه , دەتوانن بەشێوەی جۆراوجۆر له بەرژەوەندی خەڵکەکەی و مێژووەکەی و نەتەوەکەی بیقۆزێتەوه , لێرەوەیه هەموو کاردانەوەکان له قازانجی هەڵەبجه و کورد سەبارەت بەو پرسه دەچێته جۆگەلەی دەستکەوتی ئەوانەوه که کاریان بۆیکرد و داوایانکرد و نووسیان لەسەری , دەنا وا نەبوایا دەبوایا دۆسیەی هەڵەبجه هەر لەسەر ڕەفتەکانی دادگای باڵاو حکوومەتی عێراقی تۆزی لێبنیشتایه , عەلی کیمیاوی سەری لێدەکرایەوەو کەسیش باسی هەڵەبجەی ناکرد , بەم داواکەرییه بۆ مێژوو سەلماندمان تاوانکارانمان له لایەکەوه له بیرناچێت , گەلێکین له هەر هەلێکدا بۆمان ڕێکبکەوێت به دوای تۆڵەی سیاسییەوەین نەك تۆڵەی شەخسی له تاوانکاران , له لایەکی دیکەوه هەر ڕۆژێك دەبێت سزای هەموو تاوانکاران بدەین , ماو که سەرکەوت له گۆڕەپانی تیانمین به درێژی وتی : بژییییییی گەلللللللللللل , کۆتاییمان به زەلیلی هێنا , ژاپۆن یەکەم وڵاته بۆ پەیوەندی بازرگانی لەگەڵ چین , کەچی چینییەکان نارازین سەرەك وەزیرانی ژاپۆن بچێته سەر مەزارگای تاوانباران , سەدان ملیار دۆلار دەکەنه قوربانی له بیرنەکردنی زەلیلییەکانی نیو سەده لەمەوپێشیان , ماو ئاوا کەرامەتی بۆ چینییەکان گەڕاندەوه , چینییەکانیش ئاوا داکۆکی له کەرامەتی خۆیان دەکەن , شایانی ئەو شۆڕشه مەزنەن و ببن بەو گەله مەزنەی ئێستا هەن , بۆیه پێویسته لێیانەوه فێر بین .

وەك باسمکرد لێبوردەیی دوای دادپەروەری و داوالێبوردنکردن دەکەوێت , پێشی کەوت ئەوه زەلیلییه , کەی دەوڵەتی عێراقی به فەرمی داوای لێبوردنی لەهەڵەبجه و هەڵەبجەییەکان کرد و قەرەبووی زیانه مادی و ڕوحییەکانی بۆ کردنەوه , ئەوه جێی خۆیەتی ئێمەش لێبورده بین , ئاساییه قەرەبووکردنەوەی مەعنەوی قوربانیان که له سێدارەدانی عەلی کیمیاوییه له هەڵەبجه به قەرەبووکردنەوەی سیاسی و مادی بگۆڕینەوه , له بەرژەوەندی گەل و نیشتمان و هەڵەبجەییەکان , وەلێ خیانەته به هیچ بگۆڕدرێتەوه به ناوی مرۆڤ دۆستییەوه , عەلی کیمیاوی ئەو مرۆڤه مەردەی عومەر ئاغای سورچی و ئەو مرۆڤەی ئەوانەی دژ بڕیاری له سێداره دانین , 5٪ گەلەکەمانی له بیابانەکان زیندەبەچاڵکرد , له بەرزایی 5000 مەترەوه ڕۆڵەکانمانی له ئاسمانی کۆیه بەردایەوه , چەندین جار کوردستانی سەرتاپا وێرانکرد , چەندین ملیۆنی ئاوارەو دەربەدەرکرد , دژایەتی خۆی بۆ ژینگەو ئاژەڵیش نەشاردەوه , کێ هەیه لەکاتی گێڕانەوەی هەر سەربوردەیەکی کارەساتەکان , یان خوێندنەوەی بەڵگەنامەکان یان بینینی فلیمەکان هەمان بۆچوونی منی نەبێت ؟ .

هەر زۆر زوو وتمان نا بۆ ئیعدامکردنی سەدام حسێن , کەس له پێش ئێمەوه نەبوو لەو بواره , چونکه پێویستمان به ئامادەبوونی ئەو تاوانکاره هەبوو له دادگا له پێناو گەورەکردنەوەی کەیسەکانی دادگا و بڕیارەکانی , باشترین ڕێگه ئەوەبوو هەموو تاوانکاران بۆ کۆتایی دادگا سزاکانیان هەڵبگرترایا , هەرچەنه ئەو پرۆسەی چەندین ساڵی دەخایاند و بەشی زۆری تاوانکارانیش به مردنی سرووشتییان له سزاکان ڕزگاریان دەبوو , وەلێ ئێستا که یاسا ئەو ڕێگەیەی لێمان گرتووه, کارەساتی هەڵەبجەش هیچ تاوانکارێکی گرنگ لەسەری دادگا ناکرێت له داهاتوو , چونکه کەیسەکانی دی هەموو تاوانکارانی سەرەکی بۆ مەرگ دەبات , به تایبەت کەیسی سەرکەوتکردنی ڕاپەڕینی 1991 و ئەنفال , بۆیه ئەوه نەفامییه باس له هەڵگرتنی عەلی کیمیاوی بکرێت بۆ کەیسی هەڵەبجە, چونکه ناوبراو یەکەم تاوانکاری سەرکوتکردنی ڕاپەڕینه , شیعەکان له ئاسمان دەیقۆزنەوەو تەیر لەبەردەم خۆیان نەجات نادەن , بۆیه لەم قۆناغەدا باشترین قەرەبووکردنەوەی مەعنەوی خەڵکی هەڵەبجه جێبەجێکردنی سزای تاوانکارانه له هەڵەبجه به تایبەتیش عەلی حەسەن مەجید , وەلێ لەگەڵ ئەوەدام دەستبەرداری ئەم قەرەبووکردنەوه مەعنەوییه ببین , له بەرامبەر قەربوکردنەوەی سیاسی و مادی , چونکه قەرەبوکردنەوەی مەعنەوی نه دەبێته چاو بۆ ڕوقیه تاکو منداڵه تاقانەکەی ببینێت , نه دەشبێته سی بۆ مامۆستا کامیل تاکو پڕ به دڵی خۆی هەناسه هەڵمژێت , نه دەشبێته قەرەبوییەکی سیاسی گەوره تاکو لەسەر پایەی دەوڵەتی پێ دابمەزرێنین .

گرنگ ئەوەیه به ئیرادەی خۆمان سەلماندمان ئەگەر بمانەوێت دەتوانین گەورەترین جەلادی مێژوو له شوێنی تاوانەکەی سزا بدەین , دەریشمان خست نەوەیەك بەڕێوەیه کۆیلەی خۆبەدەستەوان و زەلیلی زەلیلییەکان نابێت .